

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»

Кафедра прикладної економіки та підприємництва

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

завідувач кафедри

Вагонова О.Г.

« 24 » 05 2018 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Планування розвитку територіальних громад»

Галузь знань	28 Публічне управління та адміністрування
Спеціальність	281 Публічне управління та адміністрування
Освітній ступінь.....	магістр
Освітньо-професійна програма	Публічне управління та адміністрування
Спеціалізація	Публічне управління та адміністрування
Статус	вибіркова
Загальний обсяг	4,0 кредитів ЄКТС (120 годин)
Форма підсумкового контролю	залік
Термін викладання	9-й семестр 1 чверть
Мова викладання	українська

Викладачі: проф.Вагонова О.Г., доц.Горпинич О.В.

Пролонговано: на 2019/2020 н.р. _____ (_____) «22» квітня 2019р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__»__ 20__р.
(підпис, ПІБ, дата)

Дніпро
НТУ «ДП»
2018

Робоча програма навчальної дисципліни «Планування розвитку територіальних громад» для магістрів спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування / Нац. техн. ун-т. «Дніпровська політехніка», каф. прикладної економіки та підприємництва. – Д. : НТУ «ДП», 2018. – 13 с.

Розробники – Вагонова О.Г., Горпинич О.В.

Робоча програма регламентує:

- мету дисципліни;
- дисциплінарні результати навчання, сформовані на основі трансформації очікуваних результатів навчання освітньої програми;
- базові дисципліни;
- обсяг і розподіл за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять;
- програму дисципліни (тематичний план за видами навчальних занять);
- алгоритм оцінювання рівня досягнення дисциплінарних результатів навчання (шкали, засоби, процедури та критерії оцінювання);
- інструменти, обладнання та програмне забезпечення;
- рекомендовані джерела інформації.

Робоча програма призначена для реалізації компетентнісного підходу під час планування освітнього процесу, викладання дисципліни, підготовки студентів до контрольних заходів, контролю провадження освітньої діяльності, внутрішнього та зовнішнього контролю забезпечення якості вищої освіти, акредитації освітніх програм у межах спеціальності.

Робоча програма буде в пригоді для формування змісту підвищення кваліфікації державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування.

Затверджено на засіданні кафедри (протокол № 13 від 24.05.2018).

ЗМІСТ

1 МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	4
2 ОЧІКУВАНІ ДИСЦИПЛІНАРНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ	4
3 БАЗОВІ ДИСЦИПЛІНИ.....	4
4 ОБСЯГ І РОЗПОДІЛ ЗА ФОРМАМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ТА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ	4
5 ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ ЗА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ	5
6 ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	5
6.1 Шкали	6
6.2 Засоби та процедури	6
6.3 Критерії	7
7 ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	10
8 РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	10

1 МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

В освітньо-професійній програмі Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» здійснено розподіл програмних результатів навчання (ПРН) за організаційними формами освітнього процесу. Зокрема, до фахової дисципліни «Планування розвитку територіальних громад» віднесено такі результати навчання:

ВК2.1	здатність розробляти комплекс планів щодо розвитку територіальних громад

Мета дисципліни – формування у студентів відповідних дисциплінарних компетентностей, які в свою чергу впливають на формування професійних компетентностей по плануванню розвитку територіальних громад, особливо на рівні стратегічного розвитку, та оцінюванню ефективності планування..

Реалізація мети вимагає трансформації програмних результатів навчання в дисциплінарні та адекватний відбір змісту навчальної дисципліни.

2 ОЧІКУВАНІ ДИСЦИПЛІНАРНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Шифр ПРН	Дисциплінарні результати навчання (ДРН)	
	шифр ДРН	зміст
ВК2.1	ВН2.1	уміти розробляти комплекс планів щодо розвитку територіальних громад

3 БАЗОВІ ДИСЦИПЛІНИ

В основу успішності освоєння дисципліни «Планування розвитку територіальних громад» покладено здобуті результати навчання дисциплін соціально-гуманітарної спрямованості освітнього рівня бакалавр.

4 ОБСЯГ І РОЗПОДІЛ ЗА ФОРМАМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ТА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

Вид навчальних занять	Обсяг, години	Розподіл за формами навчання, години					
		денна		вечірня		заочна	
		аудиторні заняття	самостійна робота	аудиторні заняття	самостійна робота	аудиторні заняття	самостійна робота
лекційні	78	18	60	26	52	12	66
практичні	42	12	30	14	28	8	34
лабораторні	-			-		-	-
семінари	-			-		-	-
РАЗОМ	120	30	90	40	80	20	100

5 ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ ЗА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

Шифри ДРН	Види та тематика навчальних занять	Обсяг складових, години
	ЛЕКЦІЇ	78

ВН2.1-1	Вплив глобалізації на планування розвитку громад	4
ВН2.1-2	Діагностика стану територіальної громади як основа планування її розвитку	9
ВН2.1-3	Планування стратегії розвитку громад як інструмент реалізації нової регіональної політики	9
ВН2.1-4	Розробка та впровадження стратегічного плану розвитку об'єднаної територіальної громади	18
ВН2.1-5	Інноваційні підходи в залученні громади до процесів планування місцевого розвитку територіальних громад	16
ВН2.1-6	Моніторинг та оцінювання реалізації стратегічного плану розвитку територіальних громад	12
ВН2.1-7	Світовий та національний досвід стратегічного планування розвитку територіальних громад	10
ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ		42
ВН2.1-1	Цілі, принципи та підходи в практиці планування місцевого розвитку	4
ВН2.1-2	Методи та засоби діагностики стану територіальної громади	10
ВН2.1-4	Структура та зміст стратегічного плану, етапи його впровадження	4
ВН2.1-5	Методи забезпечення участі громадськості в процесі розробки та реалізації стратегічного плану	10
ВН2.1-6	Інструменти моніторингу та оцінювання реалізації стратегічного плану	10
ВН2.1-6	Визначення загроз для планування стратегії розвитку територіальних громад і найбільш поширені помилки в управлінні їх реалізації	4
Разом		120

6 ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Сертифікація досягнень студентів здійснюється за допомогою прозорих процедур, що ґрунтуються на об'єктивних критеріях відповідно до «Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти».

Досягнутий рівень компетентностей відносно очікуваних, що ідентифікований під час контрольних заходів, відображає реальний результат навчання студента за дисципліною.

6.1 Шкали

Оцінювання навчальних досягнень студентів НТУ «ДП» здійснюється за рейтинговою (100-бальною) та інституційною шкалами. Остання необхідна (за офіційною відсутністю національної шкали) для конвертації (переведення) оцінок мобільних студентів.

Шкали оцінювання навчальних досягнень студентів НТУ «ДП»

Рейтингова	Інституційна
90...100	відмінно / Excellent
74...89	добре / Good
60...73	задовільно / Satisfactory
0...59	незадовільно / Fail

Кредити навчальної дисципліни зараховується, якщо студент отримав підсумкову оцінку не менше 60-ти балів. Нижча оцінка вважається академічною заборгованістю, що підлягає ліквідації.

6.2 Засоби та процедури

Зміст засобів діагностики спрямовано на контроль рівня сформованості знань, умінь, комунікації, автономності та відповідальності студента за вимогами НРК до 8-го кваліфікаційного рівня під час демонстрації регламентованих робочою програмою результатів навчання.

Студент на контрольних заходах має виконувати завдання, орієнтовані виключно на демонстрацію дисциплінарних результатів навчання (розділ 2).

Засоби діагностики, що надаються студентам на контрольних заходах у вигляді завдань для поточного та підсумкового контролю, формуються шляхом конкретизації вихідних даних та способу демонстрації дисциплінарних результатів навчання.

Засоби діагностики (контрольні завдання) для поточного та підсумкового контролю дисципліни затверджуються кафедрою.

Види засобів діагностики та процедур оцінювання для поточного та підсумкового контролю дисципліни подано нижче.

Засоби діагностики та процедури оцінювання

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ			ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ	
навчальне заняття	засоби діагностики	процедури	засоби діагностики	процедури
лекції	контрольні завдання за кожною темою	виконання завдання під час лекцій	контрольна робота	визначення середньозваженого результату поточних контролів; виконання контрольної роботи під час екзамену за бажанням студента
практичні	контрольні завдання за кожною темою або індивідуальне завдання	виконання завдань під час практичних занять виконання завдань під час самостійної роботи		

Під час поточного контролю лекційні заняття оцінюються шляхом визначення якості виконання контрольних конкретизованих завдань. Практичні заняття оцінюються якістю виконання контрольного або індивідуального завдання.

Якщо зміст певного виду занять підпорядковано декільком дескрипторам, то інтегральне значення оцінки може визначатися з урахуванням вагових коефіцієнтів, що встановлюються викладачем.

За наявності рівня результатів поточних контролів з усіх видів навчальних занять не менше 60 балів, підсумковий контроль здійснюється без участі студента шляхом визначення середньозваженого значення поточних оцінок.

Незалежно від результатів поточного контролю кожен студент під час екзамену має право виконувати контрольну роботу, яка містить завдання, що охоплюють ключові дисциплінарні результати навчання.

Кількість конкретизованих завдань контрольну роботу повинна відповідати відведеному часу на виконання. Кількість варіантів контрольної роботи має забезпечити індивідуалізацію завдання.

Значення оцінки за виконання контрольної роботи визначається середньою оцінкою складових (конкретизованих завдань) і є остаточним.

Інтегральне значення оцінки виконання контрольної роботи може визначатися з урахуванням вагових коефіцієнтів, що встановлюється кафедрою для кожного дескриптора НРК.

6.3 Критерії

Реальні результати навчання студента ідентифікуються та вимірюються відносно очікуваних під час контрольних заходів за допомогою критеріїв, що описують дії студента для демонстрації досягнення результатів навчання.

Для оцінювання виконання контрольних завдань під час поточного контролю лекційних і практичних занять в якості критерія використовується коефіцієнт засвоєння, що автоматично адаптує показник оцінки до рейтингової шкали:

$$O_i = 100 a/m,$$

де a – число правильних відповідей або виконаних суттєвих операцій відповідно до еталону рішення; m – загальна кількість запитань або суттєвих операцій еталону.

Індивідуальні завдання та комплексні контрольні роботи оцінюються експертно за допомогою критеріїв, що характеризують співвідношення вимог до рівня компетентностей і показників оцінки за рейтинговою шкалою.

Зміст критеріїв спирається на компетентнісні характеристики, визначені НРК для магістерського рівня вищої освіти (подано нижче).

Загальні критерії досягнення результатів навчання для 8-го кваліфікаційного рівня за НРК

Інтегральна компетентність – здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Дескриптори НРК	Вимоги до знань, умінь, комунікації, автономності та відповідальності	Показник оцінки
Знання		
♦ спеціалізовані концептуальні знання, набуті у процесі навчання та/або професійної діяльності на рівні новітніх досягнень, які є основою для оригінального мислення та інноваційної діяльності, зокрема в контексті	Відповідь відмінна – правильна, обґрунтована, осмислена.	95-100
	Характеризує наявність: - спеціалізованих концептуальних знань на рівні новітніх досягнень; - критичне осмислення проблем у навчанні та/або професійній діяльності та на межі предметних галузей	
	Відповідь містить негрубі помилки або описки	90-94
	Відповідь правильна, але має певні неточності	85-89
	Відповідь правильна, але має певні неточності й недостатньо обґрунтована	80-84
	Відповідь правильна, але має певні неточності, недостатньо обґрунтована та осмислена	74-79

Дескриптори НРК	Вимоги до знань, умінь, комунікації, автономності та відповідальності	Показник оцінки
дослідницької роботи; ♦ критичне осмислення проблем у навчанні та /або професійній діяльності та на межі предметних галузей	Відповідь фрагментарна	70-73
	Відповідь демонструє нечіткі уявлення студента про об'єкт вивчення	65-69
	Рівень знань мінімально задовільний	60-64
	Рівень знань незадовільний	<60
Уміння		
♦ розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог; ♦ провадження дослідницької та/або інноваційної діяльності	Відповідь характеризує уміння: - виявляти проблеми; - формулювати гіпотези; - розв'язувати проблеми; - оновлювати знання; - інтегрувати знання; - провадити інноваційну діяльність; - провадити наукову діяльність	95-100
	Відповідь характеризує уміння застосовувати знання в практичній діяльності з негрубими помилками	90-94
	Відповідь характеризує уміння застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації однієї вимоги	85-89
	Відповідь характеризує уміння застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації двох вимог	80-84
	Відповідь характеризує уміння застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації трьох вимог	74-79
	Відповідь характеризує уміння застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації чотирьох вимог	70-73
	Відповідь характеризує уміння застосовувати знання в практичній діяльності при виконанні завдань за зразком	65-69
	Відповідь характеризує уміння застосовувати знання при виконанні завдань за зразком, але з неточностями	60-64
	Рівень умінь незадовільний	<60
Комунікація		
♦ зрозуміле і недвозначне донесення власних висновків, а також знань та пояснень, що їх обґрунтовують, до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які	Зрозумілість відповіді (доповіді). Мова: - правильна; - чиста; - ясна; - точна; - логічна; - виразна; - лаконічна. Комунікаційна стратегія:	95-100

Дескриптори НРК	Вимоги до знань, умінь, комунікації, автономності та відповідальності	Показник оцінки
навчаються; ♦ використання іноземних мов у професійній діяльності	- послідовний і несуперечливий розвиток думки; - наявність логічних власних суджень; - доречна аргументації та її відповідність відстоюваним положенням; - правильна структура відповіді (доповіді); - правильність відповідей на запитання; - доречна техніка відповідей на запитання; - здатність робити висновки та формулювати пропозиції; - використання іноземних мов у професійній діяльності	
	Достатня зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія з незначними хибами	90-94
	Добра зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано три вимоги)	85-89
	Добра зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано чотири вимоги)	80-84
	Добра зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано п'ять вимог)	74-79
	Задовільна зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано сім вимог)	70-73
	Задовільна зрозумілість відповіді (доповіді) та комунікаційна стратегія з хибами (сумарно не реалізовано дев'ять вимог)	65-69
	Задовільна зрозумілість відповіді (доповіді) та комунікаційна стратегія з хибами (сумарно не реалізовано 10 вимог)	60-64
	Рівень комунікації незадовільний	<60
<i>Автономність та відповідальність</i>		
♦ відповідальність за розвиток професійного знання і практик, оцінку стратегічного розвитку команди; ♦ здатність до подальшого навчання, яке значною мірою є автономним та самостійним	Відмінне володіння компетенціями: - використання принципів та методів організації діяльності команди; - ефективний розподіл повноважень в структурі команди; - підтримка врівноважених стосунків з членами команди (відповідальність за взаємовідносини); - стресовитривалість; - саморегуляція; - трудова активність в екстремальних ситуаціях; - високий рівень особистого ставлення до справи; - володіння всіма видами навчальної діяльності; - належний рівень фундаментальних знань; - належний рівень сформованості загальнонавчальних умінь і навичок	95-100
	Упевнене володіння компетенціями автономності та відповідальності з незначними хибами	90-94

Дескриптори НРК	Вимоги до знань, умінь, комунікації, автономності та відповідальності	Показник оцінки
	Добре володіння компетенціями автономності та відповідальності (не реалізовано дві вимоги)	85-89
	Добре володіння компетенціями автономності та відповідальності (не реалізовано три вимоги)	80-84
	Добре володіння компетенціями автономності та відповідальності (не реалізовано чотири вимоги)	74-79
	Задовільне володіння компетенціями автономності та відповідальності (не реалізовано п'ять вимог)	70-73
	Задовільне володіння компетенціями автономності та відповідальності (не реалізовано шість вимог)	65-69
	Задовільне володіння компетенціями автономності та відповідальності (рівень фрагментарний)	60-64
	Рівень автономності та відповідальності незадовільний	<60

7 ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Технічні засоби навчання.

Дистанційна платформа Moodle.

8 РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні

1. Конституція України / <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Сервер Верховної Ради України / www.rada.gov.ua
3. Офіційний сайт Верховної ради України / <http://zakon3.rada.gov.ua>
4. Президент України. Офіційний веб-портал / www.president.gov.ua
5. Урядовий портал / www.knu.gov.ua
6. Кабінет Міністрів України (всі міністерства і відомства) / www.kmu.gov.ua
7. Офіційний сайт Міністерства регіональної політики, будівництва та житлово-комунального господарства України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://minregion.gov.ua>.
8. Українська асоціація місцевих та обласних рад (Всеукраїнська асоціація органів місцевого самоврядування) / <http://uaror.org.ua>
9. Асоціація міст України / www.auc.org.ua
10. Офіційний сайт Всеукраїнської Асоціації органів місцевого самоврядування «Асоціація міст України» / <http://www.auc.org.ua/>.
11. Центр муніципального та регіонального розвитку / <https://ca.ligazakon.net/document/33162448/dossier>
12. Європейська хартія місцевого самоврядування: Хартія, Міжнародний документ № 452/97-ВР від 15.07.97 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_036. – Назва з екрану.
13. Додатковий протокол до Європейської хартії місцевого самоврядування про право участі у справах органу місцевого самоврядування: Протокол від 16 листоп. 2009 р. (ратифіковано із заявою Законом № 1664-VII від 02 вересня 2014 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1664-18> – Назва з екрану.
14. Європейська хартія міст II. Маніфест нової урбаністики [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.logincee.org/file/15879/library> – Назва з екрану.
15. Біленчук Л.Д. Місцеве самоврядування в Україні (муніципальне право): навч. посіб. / Л.Д. Біленчук, В.В. Кравченко, М.В. Підмогильний. – К., 2015.

16. Ворона П.В. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні: підруч. / П.В. Ворона, А.М. Мучник. – Полтава : Шевченко Р.В., 2014. – 100 с.

17. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні: підруч. / І.І. Бодрова, С.В.Болдирев, В.О. Величко та ін. ; за ред. С.Г. Серьогіної. – Х. : Право, 2017.

18. Місцеве самоврядування в Україні: навч. посіб. / За заг. ред. В.М. Скрипничука. – Івано-Франківськ: Місто НВ, 2013. – 788с.

Допоміжна

1 Давтян С.Г. Організаційно-правовий механізм державного управління на місцевому рівні: навч. посіб. / С.Г. Давтян, А.М. Пойченко, С.Є. Саханенко. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2016. - 252 с.

2. Європейська хартія місцевого самоврядування та розвиток місцевої і регіональної демократії в Україні: науково-практ. посіб. / Упоряд. О.В. Бейко, А.К. Гук, В.М. Князев / За ред. М.О. Пухтинського, В.В. Толкованова. – К. : Крамар, 2013. – 396 с.

3. Ворона П.В. Місцеве самоврядування України в контексті розвитку представницької влади : моногр. / П.В. Ворона. – Полтава: ПУЕТ, 2016. – 341 с.

4. Блейклі Е.Дж. Планування місцевого економічного розвитку. Вид 2-е / Пер. з англ. - Львів. - 2002. - 416 с.

5. Берданова О., Вакуленко В. Стратегічне планування місцевого розвитку. Практичний посібник / Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO. – К. : ТОВ «Софія-А». – 2012. – 88 с.

6. Васильченко Г.В. Теоретичні аспекти ефективних стратегій місцевого розвитку // Науко-вий вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту КНТЕУ. Вип. III: Економічні науки. - Чернівці: Книги-XXI. - 2009. - С. 138-152.

7. Васильченко Г.В. Паспорт громади як аналітична інформація для управління розвитком території . // Збірник наукових праць кафедри економічного аналізу Тернопільського національного економічного університету. Вип 6. - Тернопіль: ТНЕУ.- 2010.- С.392 - 396.

8. Васильченко Г.В., Даляк Н.А. Методологія якісного аналізу оцінки стану громади, як засіб управління соціально - економічним розвитком території // Комунальне хазяйство городів. Науково технічний збірник. Харківська національна академія міського господарства, вип. 94 «Економічні науки». - К.: Техніка. - 2010 - С.112 — 119.

9. Місцевий економічний розвиток – шлях до процвітання громади: Посібник з основ теорії і практики МЕР / Авт. кол. під ред. О. Кучеренка, І. Лепьошкіна. – Київ: ТОВ «Макрос», 2014. – 119с.

10. Парасюк І. Л. Аспекти взаємодії територіальних громад та органів місцевої виконавчої влади агломерації задля спільного економічного розвитку / І. Л. Парасюк // Ефективна економіка: електронне наукове фахове видання. – 2010. – № 10. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/index.php?operation=1&iid=358>

11. Підготовка до стратегічного планування економічного розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [hp://www.linc.com.ua](http://www.linc.com.ua)

12. Підготовка до стратегічного планування економічного розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.led.net.ua [p://www.led.net.ua/ukr/tools/55.html](http://www.led.net.ua/ukr/tools/55.html).

13. Процес розробки стратегії регіонального розвитку: практичний посібник. – Київ: «Юнівєст ПрєПрєс». - 2011. - 106с.

14. Розробка стратегій розвитку територіальної громади: загальні засади методики // В. Нудельман, І. Санжаровський. – К.: Дата банк України, 2002. – 232 с.

15. Відкрите запрошення до реєстрації до Координаційної ради з питань громадського (партиципаторного) бюджету м. Суми [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

https://docs.google.com/forms/d/1G9djsIISE7KpgnKgvUVrELboMR8FUqbKQK7Gh_pA1-g/viewform?c=0&w=1&pli=1.

16. Голосування за проекти Громадського бюджету м. Черкаси у 2015 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://rada.cherkasy.ua/ua/text.php?s=34&s1=384>.

17. Громадський бюджет м. Черкаси 2016 рік: графік зустрічей та особливості [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.cherkasy.ua/ua/files.php?s=34&s1=395>.

18. Нормативні документи з громадського бюджету м. Черкаси [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.cherkasy.ua/ua/files.php?s=34&s1=377>.

19. Повний список проектів, поданих в рамках Бюджету громадських ініціатив м. Вінниці у 2016 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://gromada.vmr.gov.ua/Lists/InfoAbout/ShowContent.aspx?ID=4>

20. Положення про Координаційну раду з питань громадського (партиципаторного) бюджету м. Суми [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://docs.google.com/viewer?url=http://smr.gov.ua/images/documents/gromad_budget/116-R-28-04.doc&embedded=true.

21. Полтавців продовжують знайомити з Проектом «Партиципаторне бюджетування у м. Полтаві» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada-poltava.gov.ua/news/85431103/>.

22. Публікація щодо бюджету участі у місцевій газеті, м. Суми [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://drive.google.com/file/d/0B3QpF81SqaDGY1p6b2VJakiEZnA4c2Z6Qk1IcW9wa2xITThB/view>.

23. Результати анкетування щодо реалізації 3 етапів Громадського бюджету у м. Черкаси в 2015 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.cherkasy.ua/ua/newsread.php?view=11251&s=34&s1=37>.

24. Результати голосування за проекти Бюджету громадських ініціатив м. Вінниці у 2016 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://gromada.vmr.gov.ua/Lists/News/ShowNews.aspx?ID=126.9>.

25. Рекламні матеріали Бюджету громадських ініціатив м. Вінниці у 2016 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://gromada.vmr.gov.ua/Lists/InfoAbout/ShowContent.aspx?ID=7>.

26. Рішення Черкаської міської ради від 20.08.2015 №2-1453 «Про затвердження міської цільової програми «Громадський бюджет міста Черкаси на 2015-2019 роки» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.cherkasy.ua/ua/files.php?s=34&s1=377>.

27. Розділ «Громадський бюджет» на веб-сайті Черкаської міської ради [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.cherkasy.ua/ua/sections.php?s=34>.

28. Форма подання проекту, Бюджет участі м. Полтава 2016 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.radapoltava.gov.ua/people/parcutupator/>.

29. Чернігівців запрошують взяти участь у анкетуванні щодо оцінювання бюджету участі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://pik.cn.ua/20881/chernigivtsiv-zaprosuyut-vzyati-uchast-u-anketuvanni-shchodootsinyu-vannya-byudzhetu-uchasti/>. 22. Що таке учасницьке бюджетування [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://issuu.com/mistosite/docs/>

30. Громадський бюджет: перший успішний досвід українських міст [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://bigggidea.com/practices/1498/>

31. Досвід формування та реалізації стратегії розвитку Закарпатської області до 2015 року за участю громади / за ред. С. С. Слави, В. В. Гоблика, М. А. Попадинець. – Київ : «К.І.С.», 2010. – 144 с.

32. Кращі практики діяльності громадських рад України: досвід для Волині - Samoorg - Самоорганізація в громаді. [Електронний ресурс]. – 30 Режим доступу :

<http://samoorg.com.ua/blog/2017/05/22/krashhi-praktiki-diyalnosti-gromadskih-rad-ukrayini-dosvid-dlya-volini/>.

33. Взаємодія органів місцевого самоврядування з громадськістю: стан, перспективи, рекомендації та практики : Аналітичний звіт / О.Г. Лиска., В.В. Засадко, М.М. Юрченко, О.Є. Томнюк – Київ : АМУ, 2014. – 28 с.

35. Гринчук Н.М. Участь громадськості у бюджетному процесі: світовий досвід формування партисипативних бюджетів // Управління сучасним містом. – 2014. – №1-2/1-6 (53-54). – С.16-22.

36. Стандарти процесів партиципаторного бюджетування в Польщі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://pauci.org/one_news.php?id=11.

37. Як громадська участь змінює іспанські міста : Избирком (izbir kom.org.ua). [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.izbirkom.org.ua/publications/Mir-24/2017/YAk-gromadska-uchast-zminyue-ispanski-mista-5958>.